

TU JAUTĀ   EKSPERTS ATBILD

UZ LASĪTĀJU IESŪTĪTAJIEM JAUTĀJUMIEM ATBILD "IFINANCES" EKSPERTI

DARBINIEKI

VAI KOMPENSĒT VIRSSTUNDAS KOMANDĒJUMA LAIKĀ?

Uzņēmums atrodas Rēzeknē. Tā darbinieki neredzēti brauc uz semināriem vai kārtot darba jautājumus Rīgā. Šādos gadījumos viņiem ir jāizbrauc no Rēzeknes ap plkst. 6:00 no rīta un jāatgriežas jau pēc darba laika. Ceļā tiek pavadītas apmēram 7,5 stundas. Piemēram, ja darbinieks brauc ar vilcienu, tad izbrauc plkst. 4:20 un atgriežas pēc plkst. 23:00. Vai uzņēmums drīkst maksāt dienas naudu 100% apmērā (6 EUR), ja darbinieks uz Rīgu nosūtīts uz 1 dienu? Vai šajā gadījumā, ja darbiniekam izmaksāta dienas nauda pilnā apmērā, ir jāņem vērā un jāuzskaita virsstundas? Vai uzņēmums var izmaksāt dienas naudu pilnā apmērā un vienoties ar darbinieku, ka nākamajā dienā viņš izmantos atpūtu, lai nemaksātu dubultā par virsstundām? Vai tomēr ir nepieciešams izvēlēties – maksāt dienas naudu vai piešķirt papildu stundas atpūtai? Uzņēmumā ir gan normālā, gan summētā darba laika uzskaitē.

Atbild **ILZE BERGA**,
SIA "KPMG Baltics" Nodokļu
konsultāciju pakalpojumu direktore

Komandējumu un darba braucienu izdevumu atlīdzināšana regulēta Ministru kabineta (MK) noteikumos Nr.969 "Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi" (MK noteikumi Nr.969). Saskaņā ar MK noteikumu Nr.969 21.punktu, ja komandējuma vieta ir Latvijas Republika, darba devējam jāatlīdzina darbiniekam dienas nauda 6 EUR apmērā par katru komandējuma dienu. Papildus MK noteikumos Nr.969 paredzēts:

- ja darbinieks komandējuma laikā katru dienu var atgriezties pastāvīgajā dzīvesvietā un tas ir ekonomiski pamatoti, darba devējs var pieņemt lēmumu par

dienas naudas atlīdzināšanu 50% apmērā no minētās summas;

- ja darbinieks norīkots komandējumā uz 1 dienu un var atgriezties pastāvīgajā dzīvesvietā, ievērojot normatīvajos aktos noteikto darba un atpūtas režīmu, dienas nauda nav jāmaksā. Darba un atpūtas režīms normālā darba laika uzskaites gadījumā regulēts Darba likuma (DL) 131.pantā, savukārt summētā darba laika gadījumā – DL 140.panta 6.daļā.

Ņemot vērā, ka jautājumā aplūkotajā situācijā darbiniekam no komandējuma bija iespēja atgriezties pastāvīgajā dzīvesvietā tajā pašā dienā, bet netika ievērots DL noteiktais darba un atpūtas režīms, darba devējam jāizmaksā dienas nauda vismaz 50% apmērā, ja tas ir ekonomiski pamatoti. MK noteikumu Nr.969 normās nav aizliegts šajā situācijā darba devējam izmaksāt arī pilnu dienas naudu 6 EUR apmērā par katru Latvijas Republikā pavadīto komandējuma dienu.

Atbilstoši DL 130.panta 1.daļai darba laiks ir laika posms no darba sākuma līdz beigām, kura ietvaros darbinieks veic darbu un atrodas darba devēja rīcībā, izņemot pārtraukumus darbā. Komandējuma laikā darbinieks ar uzņēmuma (iestādes) vadītāja rakstisku rīkojumu nosūtīts pildīt konkrētu darbu vai dienesta uzdevumu, tādējādi tas iekļaujams darba laikā. Līdz ar to arī komandējuma laiks ir jāapmaksā kā darba laiks, tostarp ievērojot virsstundas.

Dienas naudas apmērs MK noteikumos Nr.969 paredzēts par katru komandējuma dienu neatkarīgi no tajā pavadītajām stundām un no tā, vai tiek veikts virsstundu darbs. Tādējādi darba devējam par komandējumā pavadīto dienu darbiniekam jāizmaksā darba alga, piemaksa par virsstundām, kā arī komandējuma nauda.

Vienlaikus ar vienošanos par virsstundu darbu vai norīkošanu to veikt darbinieks un darba devējs var vienoties, ka darbiniekam piemaksu par virsstundu darbu aizstāj ar apmaksātu atpūtu citā laikā atbilstoši nostrādāto virsstundu skaitam (t.i., virsstundu darbu var apmaksāt algas apmērā un papildu piemaksu algas apmērā kompensēt ar apmaksātu atpūtu), kā arī par šāda apmaksāta atpūtas laika piešķiršanas kārtību. Par nostrādātajām virsstundām darbinieks var izmantot apmaksātu atpūtas laiku termiņos, kas noteikti DL 136.panta 10.daļā, t.i., apmaksāta atpūta piešķirama mēneša laikā no virsstundu darba veikšanas dienas, bet, ja darbiniekam ir noteikts summētais darba laiks, apmaksātu atpūtu piešķir

TU JAUTĀ   EKSPERTS ATBILD

nākamajā pārskata periodā, bet ne vēlāk kā 3 mēnešu laikā. Darbiniekam un darba devējam vienojoties, apmaksāto atpūtu var pievienot ikgadējam apmaksātajam atvaļinājumam, atkāpjoties no DL 136.panta 10.daļā noteiktās vispārīgās kārtības.

VADĪBA
KAD VAR NEREĢISTRĒT PATIESO LABUMA GUVĒJU?

Grozījumos Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā (Likums) Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā (UR) reģistrētai juridiskajai personai paredzēts pienākums no 01.12.2017. atklāt patieso labuma guvēju (PLG). Likumā noteikti izņēmuma gadījumi, kad šo informāciju var nesniegt. Uz ko tie attiecināmi? Vai tie piemērojami jau reģistrētai SIA, kurā ir 1 dibinātājs, kas ir arī valdes loceklis? Vai arī līdz 01.03.2018. informācija jāsniedz un valsts nodeva jāmaksā visām juridiskajām personām?

 Atbild NATĀLIJA ŠESTAKOVA,
 ZAB "SORAINEN" juriste

Saprotams, ka lasītāja jautājums ir par SIA, kuras vienīgais dalībnieks ir fiziskā persona, PLG atklāšanu.

Saskaņā ar Likuma 18.²panta 4.daļu juridiskā persona var nesniegt UR informāciju par PLG, ja šāda informācija jau ir iesniegta attiecīgajā reģistrā un veids, kā tiek īstenota kontrole pār SIA, izriet tikai no tās dalībnieka statusa. Proti, ja, dibinot SIA, informācija par tās vienīgo dalībnieku – fizisko personu jau ir iesniegta UR (piemēram, tā ir norādīta attiecīgajā dalībnieku reģistra nodalījumā), tad informācija par PLG nav jāreģistrē UR un valsts nodeva nav jāmaksā.

Neskatoties uz iepriekš minēto, ja fiziskā persona, kas ir SIA vienīgais dalībnieks, tur SIA daļas savā vārdā, bet citas personas labā, šī fiziskā persona nekavējoties paziņo SIA par šādu faktu, norādot ziņas par PLG Likumā noteiktajā kārtībā un apjomā. Pēc šādu ziņu saņemšanas attiecīgā SIA piesaka informācijas par PLG reģistrāciju UR, samaksājot par to valsts nodevu.

VADĪBA
VAI IZNĪCINĀT PERSONĀLA DOKUMENTUS, VECĀKUS PAR 10 GADIEM?

Saskaņā ar grozījumiem likuma "Par grāmatvedību" (Likums) 10.panta 2.daļā līdz 1998.gadam (ieskaitot) sagatavotajiem attaisnojuma dokumentiem par darbiniekiem aprēķināto mēnešalgu (darba samaksu) ar sadalījumu pa gadiem un mēnešiem noteiktais glabāšanas laiks ir 75 gadi, bet 1999.gadā un vēlāk sagatavotajiem dokumentiem – 10 gadi. Kā pareizi iznīcināt saarhivētās darbinieku personīgo kontu kartītes par 2000.–2006.gadu, ja atbilstoši Likuma grozījumiem tām decembrī beidzies glabāšanas termiņš (dokumenti sašūti, uzskaitīti un, salikti kastēs, glabājas uzņēmuma (SIA) arhīvā)? Vai jāsigatavo iznīcināšanas akts? Kā izņemt sašūtās lietas? Ko darīt ar pārējām lietām? Pārkārtot? Kā uzskaites (aprašta) sarakstos norādīt šo dokumentu neesamību arhīvā, ja tie tiks iznīcināti?

 Atbild ILGA ROBEŽNIECE,
 dokumentu un arhīva pārvaldības
 eksperte

SIA "Pricewaterhouse Coopers" veiktajā pētījumā "Administratīvā sloga samazināšanas iespēju izpēte privātajam sektoram darbības dokumentēšanas un dokumentu glabāšanas jomā" konstatēts, ka dokumenti par darba samaksu dublējas dažādās institūcijās. Pamatojoties uz šo pētījumu, atbilstoši Ministru kabineta (MK) 10.11.2015. sēdes protokollēmuma Nr.58 19.nodaļai "Informatīvais ziņojums "Par administratīvā sloga mazināšanu un administratīvo procedūru vienkāršošanu privāta sektora darbības dokumentēšanas un dokumentu glabāšanas jomā"" 2.punktā noteiktajam uzdevumam izstrādāti grozījumi Likumā, lai samazinātu ilgstoši glabājamo (75 gadus) personāla dokumentu glabāšanas termiņus.

Līdz šim Likuma 10.panta 2.daļā bija noteikts, ka attaisnojuma dokumenti par personai aprēķināto mēnešalgu (darba samaksu) ar sadalījumu pa gadiem un mēnešiem jāglabā 75 gadus. Šajos dokumentos ietverta informācija par darba stāžu, saņemto darba samaksu un maksātajiem nodokļiem, tostarp valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (VSAOI). Šo informāciju galvenokārt pieprasa personas, kas pensionējas un / vai saņem pabalstus. Ja tā kādu iemeslu dēļ ir nepilnīga vai nav pieejama, personai ir jāpierāda gan darba stāžs, gan veiktās VSAOI.

TU JAUTĀ

EKSPERTS ATBILD

GRĀMATVEDĪBA

KĀ PIEMĒROT NEAPLIEKAMO MINIMUMU PAR NEPILNU MĒNESI?

No 1999.gada Valsts ieņēmumu dienestam (VID) un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai (VSA) ir pieejama visa informācija (elektroniski) par darba samaksu un nodokļu maksājumiem.

Tādējādi Kultūras ministrija un Latvijas Nacionālais arhīvs (LNA), konsultējoties ar VID un VSA, secināja, ka nepieciešams samazināt administratīvo slogu dokumentu glabāšanā.

Grozījumi Likumā stājās spēkā 06.12.2017. un ir piemērojami jau no 1999.gada radītajiem attaisnojuma dokumentiem par darbiniekiem aprēķināto mēnešalgu (darba samaksu), mainot to glabāšanas termiņu no 75 uz 10 gadiem.

Kopā ar grozījumiem Likumā veiktas izmaiņas arī Arhīvu likumā (AL). Tās attiecināmas uz personas darba gaitu apliecinātajiem dokumentiem, nosakot, ka jānodrošina savas darbības rezultātā radīto un saņemto personas darba gaitu apliecināšanu dokumentu, kā arī izglītojamās personas, tostarp studējošā, lietā esošo dokumentu ar arhīvisku vērtību glabāšana. Pēc citas personas pieprasījuma jāizsniedz šai personai izziņas un dokumentu atvasinājumi, kas tai nepieciešami likumā noteiktajos gadījumos savu tiesību pierādīšanai un interešu aizstāvībai. Ar grozījumiem papildināta AL 8.pantā 2.daļa, nosakot, ka personas darba vai dienesta gaitu apliecināšanu dokumentus, kā arī izglītojamās personas, tostarp studējošā, lietā esošos dokumentus, kuriem ir arhīviska vērtība, nosaka MK. MK noteikumi jāizdod līdz 30.04.2018.

Ja uzņēmums jau arhivējis darba samaksas dokumentus, tostarp darbinieku personas kontu kartītes par periodu, piemēram, no 1999. līdz 2012.gadam, tad arhivētās lietas neizņem no lietu aprakstiem (uzskaites sarakstiem). Ja tas nav veikts, tad, arhivējot dokumentus par periodu no 1999.gada un vēlākiem gadiem, darba samaksas dokumentus nearhivē.

Ja būs spēkā AL noteiktie apstākļi un dokumenti būs jānodod valsts glabāšanā, LNA noteiks nepieciešamās darbības, kas būs jāveic SIA.

Nemot vērā grozījumus un pastāvošos riskus par iespējamiem pierādījumiem saistībā ar darba stāžu, darba samaksu un VSAOI samaksu, izbeidzot darba tiesiskās attiecības, ieteicams saskaņā ar Darba likuma (DL) 64.pantā pieprasīt izziņu par darba samaksu, VSAOI veikšanu un darba attiecībām. Darba devējam pēc darbinieka rakstiska pieprasījuma šāda izziņa jāizsniedz 5 darba dienu laikā.

Savukārt DL 129.pantā noteikts, ka darba devējam ir pienākums pēc darbinieka rakstiska pieprasījuma vai valsts vai pašvaldības institūcijas pieprasījuma 3 darba dienu laikā izsniegt rakstveida izziņu par darba devēja un darbinieka darba tiesisko attiecību ilgumu, darbinieka veikto darbu, dienas un mēneša vidējo izpeļņu, ieturētajiem nodokļiem, VSAOI veikšanu un darba tiesisko attiecību izbeigšanas pamatu. Šādu izziņu pieprasīšana aizsargā darbinieku, ja nepieciešams pierādīt nodokļu maksājumus un darba stāžu.

Vai 2018.gadā joprojām tiek piemērota proporcionāla neapliekamā minimuma summa nostrādātajām kalendārājām dienām, ja darbinieks nestrādā pilnu mēnesi (ir pieņemts vai atbrīvots no darba mēneša vidū vai mēnesī kādu laiku izmanto slimības lapu B)? Ja jā, vai neapliekamā minimuma apmēru noteicošā ienākumu summa jāskatās pēc aprēķinātās bruto summas vai ienākumu summas, kāda būtu bijusi, ja darbinieks strādātu pilnu kalendāra mēnesi?

1. Darbinieks pieņemts darbā 15.01.2018. Aprēķinātā bruto alga par janvāri (no 15.01.2018. līdz 31.01.2018.) ir 400 EUR. Ir iesniegta algas nodokļa grāmatiņa. Kāda neapliekamā minimuma summa par janvāri jāpiemēro darbiniekam – 200 EUR vai 109,68 EUR (200 EUR / 31 diena x 17 nostrādātās dienas), vai arī Valsts ieņēmumu dienesta (VID) noteiktā neapliekamā minimuma summa par janvāra 17 dienām?

2. Darbinieks pieņemts darbā 15.01.2018. Aprēķinātā bruto alga par janvāri (no 15.01.2018. līdz 31.01.2018.) ir 700 EUR. Ir iesniegta algas nodokļa grāmatiņa. Kāda neapliekamā minimuma summa par janvāri viņam jāpiemēro – VID noteiktā summa par janvāra 17 kalendārājām dienām, VID noteiktā summa mēnesī pilnā apmērā vai arī neapliekamais minimums nav jāpiemēro vispār (jo bruto summa būtu lielāka par 1000 EUR, ja darbinieks strādātu pilnu mēnesi)?

Atbild VALSTS IEŅĒMUMU DIENESTS

Tāpat kā līdz šim, arī no 01.01.2018. darba devējs, aprēķinot iedzīvotāju ienākuma nodokli, ja darba tiesiskās attiecības nav pastāvējušas pilnu mēnesi, neapliekamo minimumu (no 01.01.2018. – VID prognozēto mēneša neapliekamo minimumu) piemēro proporcionāli nostrādātajām mēneša dienām.

Informāciju par darba ņēmējam piemērojamo VID prognozēto mēneša neapliekamo minimumu, izmantojot Elektroniskās deklarēšanas sistēmu, VID paziņos darba devējam, pie kura darba ņēmējs būs iesniedzis algas nodokļa grāmatiņu. Tātad, ja darbinieks būs pieņemts darbā 15.01.2018., saņemot informāciju par darbinieka prognozēto mēneša neapliekamo minimumu, darba devējs noteiktajai darba algai (400 EUR vai 700 EUR) veic nodokļa aprēķinu par nostrādāto periodu (17 kalendārājām dienām), piemērojot darbiniekam VID prognozētā mēneša neapliekamā minimuma proporcionālo daļu.

TU JAUTĀ

EKSPERTS ATBILD

NODOKĻI

KĀ PIEMĒROT REVERSO PVN BŪVMATERIĀLU PIEGĀDEI?

Uzņēmuma pamatdarbība ir būvmateriālu vairumtirdzniecība. Līdz ar to no 2018.gada, ja uzņēmums preces realizē Latvijas pievienotās vērtības nodokļa (PVN) maksātājiem, tiek piemērota apgriezta PVN maksāšanas kārtība. Par atsevišķu samaksu uzņēmums nodrošina arī šo būvmateriālu piegādi klientam. Kā piemērot PVN šādā gadījumā? Vai transporta pakalpojumiem piemērojama apgriezta PVN maksāšanas kārtība? Vai arī par transporta pakalpojumiem jāizraksta klientam atsevišķs rēķins, kurā PVN piemērots vispārējā kārtībā (proti, 21% apmērā)? Citi materiāli tiek komplektēti uz paletēm, par kurām arī klientam izraksta pavadzīmi. Vai arī paletes ietilpst būvizstrādājumu piegādē un tām tiks piemērota apgriezta PVN maksāšanas kārtība?

Atbild **GUNTA KAULIŅA**,
SIA "KPMG Baltics" vecākā projektu vadītāja, sertificēta nodokļu konsultante

Saskaņā ar grozījumiem Pievienotās vērtības nodokļa likumā (PVN likums), kas stājās spēkā 01.01.2018., apgriezta jeb reversā PVN maksāšanas kārtība piemērojama ne tikai būvniecības pakalpojumiem, bet arī būvmateriāliem. PVN likumā noteikts, ka reverss piemērojams, ja būvmateriāli tiek piegādāti Latvijā reģistrētiem PVN maksātājiem, turklāt īpašā kārtība piemērojama tikai pašiem būvmateriāliem, nevis pakalpojumiem, kas saistīti ar šo būvmateriālu piegādēm, piemēram, preču uzglabāšana, transportēšana u.tml.

Vienlaikus jānorāda, ka saskaņā ar PVN likuma 35.panta 1.daļu "preču piegādes vērtībā ietilpst visas izmaksas, tai skaitā par starpniecību, apdrošināšanu, iepakojšanu, transportēšanu, kā arī visi saskaņā ar normatīvajiem aktiem maksājami nodokļi, nodevas un citi obligātie maksājumi, izņemot pievienotās vērtības nodokli". Tas nozīmē: ja būvmateriālu piegādes nosacījumos paredzēts, ka pārdevējs nodrošinās šo būvmateriālu piegādi (transportēšanu) pircējam, un būvmateriālu pārdošanas cenā ir iekļautas arī šīs transportēšanas izmaksas, reversais PVN piemērojams pilnai būvmateriālu vērtībai, kurā ietvertas

visas ar šo piegādi saistītās izmaksas, atsevišķi neizdalot šo izmaksu sastāvdaļas.

Tomēr, ja par transportēšanu un paletēm noteikta atsevišķa samaksa, kas nav iekļauta preču vērtībā, bet atsevišķi norādīta rēķinā, šiem pakalpojumiem PVN apgriezto kārtību nepiemēro.

GRĀMATVEDĪBA

VAI RĒĶINĀT PL NOLIETOJUMU NODOKĻU VAJADZĪBĀM?

Līdz šim, nosakot pamatlīdzekļu (PL) nolietojumu uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) aprēķina vajadzībām atbilstoši likuma "Par uzņēmumu ienākuma nodokli" (likums par UIN) 13.pantam, uzņēmējiem bija iespēja samazināt ar UIN aplikamo ienākumu. Vai šī samazinājuma summa, kas radusies starp nodokļu vajadzībām aprēķināto un finanšu grāmatvedībā aprēķināto nolietojumu, 2018.gadā jāņem vērā, nosakot aplikamo ienākumu? Vai arī tā vairs nav piemērojama?

Atbild **IRĒNA LEJIŅA**,
SIA "KPMG Baltics" Nodokļu konsultāciju pakalpojumu direktore

Jaunajā Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā noteikts jauns UIN maksāšanas režīms. Atbilstoši tam vairs nav paredzēta gūtās peļņas koriģēšana par aplikamo ienākumu palielināšām un samazinošām pozīcijām. Tā vietā UIN maksāšana ir atlikta līdz brīdim, kad peļņa tiek sadalīta vai novirzīta izdevumiem, kas nenodrošina uzņēmuma turpmāku attīstību.

Līdz ar to ar UIN aplikamo bāzi vairs neveido pārskata periodā gūtā peļņa, bet gan sadalītā peļņa un nosacīti sadalītā peļņa, kas ietver ar saimniecisko darbību nesaiņtos izdevumus un citas izdevumu pozīcijas.

Tādējādi jaunajā UIN režīmā pamatā atcelti visi nodokļu atvieglojumi, kas eksistēja līdz 31.12.2017., tostarp arī paātrinātā PL norakstīšanas kārtība atbilstoši likuma par UIN 13.pantam. Tas nozīmē, ka jaunajā UIN režīmā vairs nav jāveic atsevišķs PL nolietojuma aprēķins nodokļu vajadzībām.